

Til:

MED LED Seksjon for ledelse

Dato: 04.11.2020

Saksnr.: 2020/5361 METTEGR

Ivaretagelse og videreutvikling av det sykepleievitenskapelige miljø ved Det medisinske fakultet

Fakultetsstyret vedtok følgende i møte 12.mai 2020:

Fakultetsstyret ved Det medisinske fakultetet slutter seg til forslaget om å opprettholde vedtaket om nedleggelse av Avansert geriatrisk sykepleie, samt å endre vedtaket om å opprette et nytt studieprogram i Avansert klinisk allmennsykepleie, dvs. at sistnevnte program ikke opprettes fra og med studieåret 2021/2022.

Universitetsstyret vedtok følgende i møte 23.juni 2020:

Følgende studietilbud nedlegges:

- Masterprogrammet Avansert geriatrisk sykepleie
- Masterprogrammet Avansert klinisk allmennsykepleie

Fakultetsstyret opprettet i samme møte (12.mai) en arbeidsgruppe med tilhørende mandat som skulle se på ulike modeller for hvordan det sykepleiefaglige miljøet ved fakultetet kan videreføres og styrkes innenfor rammen av fakultetets forsknings- og undervisningsportefølje.

Arbeidsgruppen fikk følgende sammensetning:

Kristin Heggen (leder)

Ragnhild Hellesø (avdelingsleder og professor, Avdeling for sykepleievitenskap)

Randi Opheim (programleder og førsteamanuensis, Avdeling for sykepleievitenskap)

Kåre Moen (førsteamanuensis, Avdeling for samfunnsmedisin og global helse)

Kari N. Solbrække (avdelingsleder og professor, Avdeling for tverrfaglig helsevitenskap)

Lisbeth Normann (seniorrådgiver Helsetilsynet, eksternt representant)

Turid Wisløff (studentrepresentant)

Mette Groseth Langballe (seniorrådgiver, sekretær)

Mandatet ble gitt som en to-trinnet prosess, med to leveranser og frister.

KORT OM GRUPPENS ARBEID

Gruppen har hatt møter på zoom og ett fysisk møte.

Det medisinske fakultet

Kontoradr.: Sogn Arena, Klaus Torgårds vei 3,
2. et., 0372 Oslo

Telefon: 22 84 53 00

Telefaks: 22 84 53 01

postmottak@medisin.uio.no

www.med.uio.no

Det er laget korte oppsummeringer etter hvert møte. Mellom møtene er medlemmene bedt om å sende inn skriftlige bidrag som har gitt utfyllende informasjon og avklaringer til gruppens arbeid og som har dannet grunnlag for dette notatet.

Underveis i arbeidet (etter mandatets trinn 1) har ekstern oppnevnt representant Lisbeth Normann trukket seg fra gruppen på grunn av stort arbeidspress. Videre har heller ikke førsteamanuensis Kåre Moen deltatt i arbeidet med mandatets trinn 2 på grunn av et lengre utenlandsopphold (forskning).

Innen fristen ble svar for mandatets del 1 sendt til fakultetet. Dette svaret er innarbeidet i forliggende notat, med små endringer.

BAKGRUNN

Institutt for sykepleievitenskap ble tilsluttet Det medisinske fakultet i 1993, og med det ble et nytt undervisningstilbud etablert ved fakultetet, kandidatstudiet i sykepleievitenskap. Kandidatstudiet i sykepleievitenskap hadde sitt siste opptak i 1997 og ble erstattet av et gradsstudium i sykepleievitenskap under cand.san.graden. I forbindelse med iverksetting av kvalitetsreformen i 2003 ble studieprogrammet omgjort til et masterprogram i sykepleievitenskap. I 2011 ble en mastergrad i avansert geriatrisk sykepleie opprettet. I juni 2019 ble masterprogrammet i sykepleievitenskap vedtatt nedlagt, og i juni 2020 ble masterprogrammet Avansert geriatrisk sykepleie vedtatt nedlagt, og masterprogrammet Avansert klinisk allmennsykepleie besluttet å ikke opprettes.

Sykepleievitenskap er i dag en liten avdeling, men har en stor forskningsportefølje og miljøet henter inn mye eksterne forskningsmidler. Det er pr i dag forskningssamarbeid med en rekke enkeltforskere og miljøer innenfor og utenfor avdelingen, instituttet, UiO og internasjonalt.

MANDAT TRINN 1

Mandatets trinn 1 er som følgende:

Presenter begrunnede forslag til innarbeiding av sykepleievitenskapelige kunnskapsområder som fordypningsmuligheter i Det medisinske fakultets eksisterende studieportefølje.

Arbeidsgruppen er bedt om å forholde seg til Institutt for helse og samfunns økonomiske rammebetingelser og foreslå tiltak som reflekterer at den samlede bemanningen ved instituttet skal reduseres.

Frist for leveransen var 31.august 2020.

TOLKNING AV MANDATET

En premiss i fakultetsstyremøtets vedtak fra 12.mai 2020 var at «det sykepleiefaglige miljøet ved fakultetet kan videreføres og styrkes innenfor rammen av fakultetets forsknings- og undervisningsportefølje». Arbeidsgruppen har valgt å fokusere på avdelingens eksisterende hovedaktiviteter; som preges av et dynamisk og gjensidig utviklende samspill mellom forskning og

utdanning, og arbeidsgruppen har diskutert hvordan vi skal definere «kunnskapsområder som fordypningsmuligheter».

Med kunnskapsområder har arbeidsgruppen følgende tolkning:

Avdelingens vitenskapelig ansatte sine forskningsaktiviteter og -interesser må danne grunnlag for de kunnskapsområdene som foreslås for å opprettholde kravene til å sikre forskningsbasert undervisning. Arbeidsgruppen har tatt utgangspunkt i avdelingens forskningsaktiviteter, -interesser og forskningsgrupper i analysen for å identifisere og fokusere på hvilke kunnskapsområder som skal vurderes inn i porteføljen.

Med fordypningsområder har arbeidsgruppen følgende tolkning:

Arbeidsgruppa har kommet til at fordypningsområder først og fremst må forstås som **fagemner** på mastergradsnivå og PhD-nivå.

KUNNSKAPSOMRÅDER

Avdelingens vitenskapelig ansatte sine forskningsaktiviteter og -interesser må danne grunnlag for de kunnskapsområdene som foreslås for å opprettholde kravene til å sikre forskningsbasert undervisning.

Avdelingens forskningsportefølje består av følgende tematiske områder:

- Innovasjon, tjenesteutvikling og nye praksiser
 - o Samhandlingsforskning
 - o Digitalisering og tjenesteutvikling
- Rehabiliteringsforskning
- Klinisk forskning knyttet til kronisk, akutt og kritisk syke
 - o Pasientrapporterte utkommemål (PROM) og livskvalitet
 - o Psykososial helse og kronisk sykdom
 - o Smerteforskning
 - o Brukermedvirkning
 - o Skadelig bruk av alkohol rus og legemidler hos somatisk syke pasienter
- Metodeutvikling og implementeringsforskning

FORDYPNINGSOMRÅDER

Mastergrad i Sykepleievitenskap skulle gi studenten inngående kjennskap til ny forskningsbasert kunnskap med relevans for klinisk sykepleie, undervisning og lederskap, og gi god forståelse og evne til å argumentere for sykepleievitenskapens bidrag i en bred helsefaglig sammenheng. Studieemner som særskilt bidro til dette var «Sykepleiens teori og verdigrunnlag» og «Forskning- og utviklingsarbeid». I tillegg var elektive emner som «innovativ praksisutvikling», «normal aldring i et livsløpsperspektiv», «helsepedagogikk, læring og mestring», sentrale.

Mastergrad i avansert geriatrisk sykepleie skulle utdanne kandidater som er kvalifisert til å yte helhetlig helsehjelp til pasienter med sammensatte og kroniske helsetilstander i et pasient- og pårørende/familiesentrert, helsefremmende, sykdomsforebyggende, behandlende, rehabiliterende

og/eller lindrende perspektiv. Kandidatene skal kjennetegnes ved stor grad av klinisk vurderings-, handlings- og beslutningskompetanse i selvstendige roller i helse- og omsorgstjenesten.

Avdelingen har bidratt til utvikling av nye pedagogiske tilnærminger som eLæringsressurser på ulike nivå og som er rettet mot ulike utdanningsprogrammer.

Et fordypningsområde kan være, slik det er nå, at fagmiljøet er ansvarlig for emner/kurs (fra 5-10 studiepoeng) som i sin helhet springer ut fra avdelingens kunnskapsområder. Dette vil kunne være;

- a) eksisterende emner som gjenbrukes/videreutvikles og undervises i en ny sammenheng til nye studentgrupper. Det vil dreie seg om videreføring av emner som kan tilbys som elektive emner innenfor den eksisterende porteføljen av Helsams emner, og vil være en utvidelse for å beholde bredden i tematikk og antall emner som studentene velger mellom på Helsam. Det vil innebære en innholdsmessig fornyelse av Helsams emneporteføljen.

Forslag til undervisningsemner (EKSISTERENDE emner):

- Innovativ praksisutvikling,
 - Normal aldring i et livsløpsperspektiv
 - Helsepedagogikk
- b) helt nye emner som utvikles basert på de ansatte forskningsfelt, (eksempelvis kan et nytt emne dreie seg om digitalisering av helsetjenester – her besitter miljøet gode kunnskapsressurser og har hatt betydelige forskningsbevilgninger).

Forslag til undervisningsemner (NYE emner):

- Innovasjon, tjenesteutvikling og nye praksiser med forslag til to studieemner:
 - «Faglig ledelse og samhandling i helsetjenesten»
 - «Digitalisering, innbyggertjenester og brukermidvirkning»
 - Komplekse intervensjoner i helsetjenesten (metodeutvikling)
 - Pasientenes erfaringer med sykdom/helse (eksempelvis symptomer og symptomhåndtering) og med helsetjenesten
 - Folkehelse, helsefremmende og forebyggende helsetjenester
- c) Frigjorte lærerressurser benyttes inn på et avgrenset antall timer på allerede eksisterende Helsam-emner eller emner innenfor andre av fakultetets programmer, (for eksempel på Helsams elektive emne om makt og kunnskap (hvor 5 studieplasser er reservert til medisinstudenter, eller emne(r) på profesjonsstudiet i ernæring.) Det vil representere en videreføring av det sykepleiefaglige miljøet i den forstand at undervisningsinnholdet og metodene gjøres relevant og inspirerende for nye studentgrupper, noe som igjen vil kunne skape nye spørsmål og problemstillinger til miljøets forskning.

Forslag til undervisningsemner (ELEKTIVE emner i hele fakultetets portefølje):

- Tverrfaglig samhandlingslæring
- Systematisk helsevurdering; teoretisk og praktisk innføring i systematisk kartlegging av helse- og funksjonssvikt hos pasienter og brukere av helsetjenester

Innenfor flere av de nevnte kunnskapsområdene (jfr listen overfor) er **faglig ledelse/samhandling innen og mellom tjenestenivåer** en delproblemstilling som arbeidsgruppen har pekt på som velegnet for utviklingen av et eget undervisningsemne/program som vil kunne fylle et kompetansebehov i helsesektoren, og hvor det er mulig å få synergier med flere av undervisningsemnene som er etablert på Helsam.

Eldreomsorg er et emne hvor det også er stort samfunnsmessig behov, men erfaringer fra masterprogrammet i Avansert geriatrisk sykepleie har vist at det er vanskelig å rekruttere studenter. Et alternativ kunne være å etablere et nyskapende emne hvor det settes sammen kunnskap på tvers av de forsknings- og undervisningsområder som allerede er etablert, f.eks. klinisk vurdering av pasienter med sammensatte – mulig aldersrelaterte – sykdommer.

Et samarbeid med lærere på profesjonsstudiet i ernæring kan også være velegnet og arbeidsgruppen har vært i uformelle samtaler med programleder på ernæringsstudiet som ser svært positivt på et mulig undervisningssamarbeid om tema ernæring til eldre.

Et kunnskapsområde som særlig peker seg ut som aktuelt er utvikling av undervisningsemne er tverrfaglig samhandlingslæring (**SamPraks**). Her har miljøet allerede hatt betydelig bidrag til de positive evalueringene av pilotprosjektet og er nært knyttet opp mot Mastergradsstudiet i geriatrisk sykepleie. Tverrfaglig samhandlingslæring er avhengig av modeller som kombinerer klinikk og teori og kan passe til å inngå i fakultetets studieportefølje. Frigjorte lærerressurser kunne med fordel tenkes inn i videreutviklingen av dette fagfeltet som er et samarbeid mellom alle profesjonsutdanningene på UiO. Her har det medisinske fakultet et koordinerende ansvar og har ansatt en administrator i halv stilling. En utfordring fremover vil være at nedleggelsen av Avansert geriatrisk sykepleie innebærer at det sykepleiefaglige miljøet ikke vil kunne bidra med studenter på mastergradsnivå inn i SamPraks.

På utdanningssiden har avdelingen bidratt med utvikling av diverse eLæringsressurser som brukes på tvers av Helsam.

Forslag til undervisningsemner på PhD nivå:

Miljøet har over flere år utviklet PhD emner ved forskerskolen MUNI-HEALTH-CARE og tilbys til en tverrfaglig sammensatt gruppe av PhD-studenter og er svært aktuelle for videreføring i MedFaks portefølje:

- «Pasientforløp og samhandling på tvers av helsetjenestenivåer og profesjoner
- «Digitalisering av kommunale helse- og omsorgstjenester: Utviklingstrekk og forskningstradisjoner». Emnet skal tilbys første gang vår 2021.
- «Komplekse intervensjoner»: Tematikken springer ut fra forskergruppen 'Komplekse intervensjoner i helsetjenesten».

Alle PhD-emnene vil være et bidrag i medisinsk fakultets PhD-portefølje samtidig som det kan tilbys på masternivå med visse modifikasjoner.

Avsluttende kommentar mandatets trinn 1

Arbeidsgruppen har synliggjort kunnskapsområder og fordypningsmuligheter som springer ut av det eksisterende sykepleiefaglige miljøet og slik sett konkretisert en rekke av de muligheter det

sykepleiefaglige miljøet representerer for fakultetet. Arbeidsgruppens neste oppdrag er gitt i mandatets del II hvor det skal presenteres alternative modeller for videreføring og utvikling av miljøet.

MANDATETS TRINN 2:

Mandatets trinn 2 er som følgende:

Foreslå alternative modeller for hvordan miljøet kan ivaretas og videreutvikles, med vekt på:

- a) Styrke og videreutvikle den sykepleievitenskapelige profil og miljøets komparative fortrinn
- b) Muligheter for samarbeid og synergi med miljøer innenfor og utenfor Det medisinske fakultet
- c) Miljøets plassering innenfor eksisterende struktur ved Det medisinske fakultet

Miljøet vurderer det slik at den tette interaksjonen med studentene er en vesentlig suksessfaktor som bidrar til å skape nye problemstillinger og drive fagutviklingen fremover. Arbeidsgruppa har identifisert flere muligheter for bidrag til fakultetets utdanning. Det ligger også til rette fra avdelingens side med undervisningssamarbeid med universiteter utenfor UiO.

Avdeling for sykepleievitenskap prioriterer **primært** å ha et eget masterprogram for videreføring av interaksjonen med studentene. Et masterprogram bør tilbys i samarbeid med andre avdelinger, hvor også emner fra de andre programmer inngår. Et masterprogram ved avdelingen vil bidra til å videreføre og styrke forskingen og bidra med kunnskap som er sentrale for helsetjenesten og sykepleievitenskapen. Når det gjelder undervisningssamarbeid viser listen under mandatets del I til samarbeidsmuligheter på tvers av fakultetets tre institutter. Det mest nærliggende er vekselvirkning med andre programmer innen Helsam, men det ligger også muligheter for samarbeid med Institutt for medisinske basalfag hvor Avdeling for ernæring er særlig aktuell, og Institutt for klinisk medisin hvor avdelingen allerede har forskningssamarbeid med flere miljøer, eksempelvis gjennom CHARM og ll'er-stillinger.

Miljøet ønsker å tilby et masterprogram i vekselvirkning med andre program og som vil komplettere eksisterende masterportefølje ved Helsam. Det er en økende erkjennelse av at helsetjenesten har behov for kompetanse innenfor fagledelse som vil sikre vilkår for fagutvikling. En slik innretning kan trekke veksler på og videreutvikles fra emnet «Forskning og fagutvikling – teori og praksis» som Avdeling for sykepleievitenskap har lang tradisjon med å tilby. Etablering av et slikt masterprogram må utredes nærmere faglig og ressursmessig. Vekselvirkning med HELED kan gi gode synergier for program hvor ledelse vektlegges. Det sykepleievitenskapelige programmet kunne muligens bli en egen linje (på linje med HELED programmenes nåværende organisering).

Det er en rekke kliniske kunnskapsområder med i listen fra rapporten vedrørende mandatets trinn 1. Det er emner som kan tilbys på eksisterende programmer på Helsam og elektive emner for hele fakultetet. Miljøet ser det også som ønskelig å videreføre og videreutvikle den kliniske profilen på

emnene og har sannsynligvis muligheter for konstruktivt samarbeid knyttet til professor II stillinger ved OUS.

Et interessant forslag som har vært diskutert i arbeidsgruppen er et mulig samarbeid med flere avdelinger på instituttet er etablering av en Master og Public Health i Folkehelse og bærekraftig samfunnsutvikling. Dette er ikke en ny idé, allerede i 1995 ble det i samarbeid mellom fakultetet og Folkehelse trukket opp et forslag til oppstart av et masterstudium i Folkehelsevitenskap. Det siste initiativet kom i 2012/2013 med en utredning om Master of Public Health. Den gang strandet forslaget på at det var lite synergier med de øvrige masterstudiene og det ble vurdert som for ressurskrevende å bygge opp fra bunnen av.

Arbeidsgruppen vurderer at en Master of Public Health i folkehelse og bærekraftig samfunnsutvikling vil kunne være et godt og velegnet program for instituttet som helhet. Målet om en bærekraftig samfunnsutvikling, både lokalt og globalt, er reflektert gjennom FNs bærekraftsmål som Norge skal følge opp. Stort sett alle bærekraftsmålene har relevans for folkehelsepolitikken. Helsedirektoratets rapport * om folkehelse og bærekraftig samfunnsutvikling beskriver et bredt utfordringsbilde, der offentlige utgifter, særlig til helse- og omsorgssektoren, og demografiske endringer utfordrer blant annet den økonomiske bærekraften i velferdsstaten framover. COVID-19 pandemien illustrerer relevansen av en hel rekke av Helsams kunnskapsområder for folkehelsen. Det være seg ledelse og samhandling innenfor og på tvers av sektorer, ulike forestillinger om sykdom og forebygging, ulikhet i sykdomsbyrder og behandlingstilbud, helsepolitikk og økonomi, sosialmedisin og helseinformasjon. Alt dette er kunnskapsområder som allerede eksisterer på tvers av dagens Helsam-programmer.

I spørsmålet om det sykepleievitenskapelige miljøets plassering innenfor eksisterende struktur ved Det medisinske fakultet, vurderer arbeidsgruppen at det er tre mulig plasseringer:

- Avdeling for sykepleievitenskap videreføres som en egen avdeling innenfor Institutt for helse og samfunn
- Avdeling for sykepleievitenskap flytter samlet inn i en annen avdeling ved instituttet
- Avdeling for sykepleievitenskaps ansatte fordeles på de andre avdelingene etter fagprofil

Avdeling for sykepleievitenskap prioriterer å være en egen enhet innenfor instituttet, altså å videreføre dagens organisering. Dette gjelder uavhengig av om det opprettes et eget studieprogram, om de tilbyr emner på andre studieprogram eller det opprettes et nytt felles studieprogram (Master of Public Health). Gitt arbeidsgruppens mandat, vurderer arbeidsgruppen dette alternativet som er det alternativet som best sikrer videreføring og styrking av fagmiljøet.

Et alternativ er at ansatte flyttes som en samlet gruppe sammen med en annen avdeling og at det skapes en ny avdeling. Da peker avdeling for tverrfaglig helsevitenskap seg ut. Grunnlaget for dette er dels at de to avdelingene har en viss forskningsmessig grenseflate og dels at masterprogrammet i tverrfaglig helsevitenskap har et rekrutteringsgrunnlag (studenter som har en forankring i helsesektoren) og en tverrfaglig profil hvor enkeltemner fra sykepleievitenskap kan passes inn.

Sett i lys av temaer som sykepleievitenskap har etablert forskning og undervisning på, og da spesielt ledelse, organisasjon og samhandlings peker også Avdeling for helseledelse og helseøkonomi seg ut som et alternativ.

Hvis det blir slik at ansatte på Avdeling for sykepleievitenskap flyttes fysisk til Avdeling for helseledelse og helseøkonomi er arbeidsgruppen usikker på hvilken betydning lokaliseringen bør få for den organisatoriske løsningen. Her mener arbeidsgruppen at dette bør utredes nærmere.

Hvorvidt det er Avdeling for helsefag eller Avdeling for helseledelse som egner seg best, er et spørsmål som etter arbeidsgruppens mening er sykepleievitenskapelige miljøet selv som bør ha den mest avgjørende meningen om.

Et tredje alternativ at de ansatte på Avdeling for sykepleievitenskap fordeles på instituttets ulike avdelinger avhengig av fagprofil. Dette vil svekke mulighetene for å styrke og videreutvikle miljøet og arbeidsgruppen mener derfor det bør søkes andre løsninger som viderefører fagmiljøet som en samlet gruppe.

Med hilsen

Kristin Heggen
Leder av arbeidsgruppen

Mette Groseth Langballe
Sekretær for arbeidsgruppen

*https://www.helsedirektoratet.no/rapporter/folkehelse-og-baerekraftig-samfunnsutvikling/Folkehelse%20og%20b%C3%A6rekraftig%20samfunnsutvikling.pdf/_/attachment/inline/3bee41d0-0b38-4957-913e-bedad965e37a:a89f2b8d35a30992c90f2f4c4f872d2ffdd0abaa/Folkehelse%20og%20b%C3%A6rekraftig%20samfunnsutvikling.pdf

Dette dokumentet er godkjent elektronisk ved UiO og er derfor ikke signert.

Saksbehandler:
Mette Groseth Langballe
+4722845326, m.g.langballe@medisin.uio.no